

Павле Зелић

ВЕЛИКО ГРУДВАЊЕ

Школа је била највећа сивар коју сам у живоју видео.

Застајем на првој реченици. Шта у ствари желим овиме да постигнем? Ову страну приче нико не жели да чује. Ипак, ја сам један од ретких који зна како је све почело. Зато пишем даље, и све лакше ми је да се вратим у давни септембар када смо се преселили у престоницу, и то у сам центар града.

“Тога јутра које никада нећу заборавити, отац ме је помиреног са судбином али лица надувеног од проплакане ноћи одвео у за мене непознату и страшну нову школу. Била је то претећа, монолитна грађевина која надвисује околне зградице, чак и оне новоизграђене као нашу која је била баш прекопута. Ушли смо у предворје, али пошто се моја учитељица није појавила да нас дочека, отац је отишао да је потражи. Радозналост је превладала страх, и убрзо сам се нашао иза челичних врата која су водила у двориште.

Преда мном се отворио свет.

Стотине и стотине деце се играло на пространом терену поплочаном бетонским блоковима из којих су на неправилним размацама избијали кестенови толико велики да су крошњама творили свод. На половини га је пресецао зид са широким и плитким степеништем у средини којим се пело у горње двориште.

Запањен, зверео сам тамо-амо, када се кроз грају проломи:

“ТУЧА!”

Групица дечака се кошкала и међу првима сам био у прилици да им притрчим и видим шта се дешава. Кренуо сам да се прогурам, и нехотице гурнух крупног дечака, бар четвртака. Изгледа да се спремао да шутне неког, пошто је био на једној ноzi. Покушавајући да не падне, ухвати се за још двојицу. Просто невероватно, али и они се изненађени занесоше, саплете се и трећи, четврти... Пар тренутака касније, стајао

сам сам над гомилом испреплетаних тела, из које ме је обасула канонада псовки.

“Шта је ово побогу?” викала је учитељица која нам је прилазила.

“Ти! Како се зовеш? Нисам те виђала раније.”

“Ди-ди-дмитрије... Димитрије Павловић. Ја-ја сам нови...” промуцах.

“Е па Павловићу, лепо си почео. Марш код директора да добијеш укор. Ви остали, дижите се и на час!”

“Мали, платићеш ми за ово.” Рмпалија којег сам првог оборио се са муком дизао. У пролазу ме жестоко уштину за руку. Угризох се за усну да пригушим јаук.

“Ово ти је прва рата.”

Гужва се рашчистила, али на земљи је остао да лежи још један згрчени дечак. Онако склупчаном, нисам могао да му видим ниједан део тела.

Он је очигледно био узрок гужвања. Преплави ме осећај поноса због тога што сам га, макар и случајно, одбранио. Осврнух се још једном ка учитељици која је терала ђаке из дворишта. Запрети ми прстом, али преко прилике на земљи само пређе погледом.

Као да није била ту.

“Еј, јеси добро?” Сагнух се и пружих руку. Изненада из набора тканине излете шака и зграби моју.

Била је плава.

Плава рука се пружа ка мени и ја је прихватам. Виче ми нешто. Не чујем од хука битке. Ноге ми се клизају по зиду, али он ме цимне и некако се ускобељам до ограде.

“Шта сад?” Урлам му у уво.

“Сад ЈУРИШ!!!”

Окренемо се и прекорачимо ограду, спремни за трк. И обојицу нас истовремено звизне по грудва у лице. Севне блесак белине и бола. Уста су ми пуна снега, плујем га и заграбим шаком да отресем остатак. У руци ми остане шака крвавог снега. Пипам, само је нос.

Не опет. Њему изгледа није сметало, дере се и прави голим рукама нове грудве које одмах зафрљачи. Прогледам, а ка нама трчи гомила старијих дечака.

“Тутањ!” окреће се и повлачи ме ка огради. Скачемо у мекан нанос у заветрини и трчимо под паљбом у заклон кестена и задихани, скљокамо се на земљу. Сусретну нам се погледи. И њему цури крв из носа.

“Пфффффф...” покушам да се задржим, а онда обојица истовремено провалимо у смех.

Плави је био најбољи друг којег сам могао да замислим да ћу икад имати. Убрзо после оног првог инцидента у дворишту, постали смо нераздвојни. Пре него што сам дошао, све што је Плави знао од школе су била повремена табања и игнорисање. Учитељица га на часовима није прозивала, не знам како је добијао оцене. Ако су га уопште ословљавали, би је просто - Плави, па сам га и ја тако звао. Родио се такав, са необичним пигментом који му је обојио целу кожу у нијансу дебелог леда. Родитељи су му били 'нормални', али ни њему ништа није фалило. Просто је био плав. Више није рекао, а ја нисам питао.

Велико грудвање је била незванична школска традиција. Чим падне први снег, спонтано или уговорено, двориште је постајало поприште правих битака. Углавном су се водиле између ђака у старијим разредима из горњег дворишта, и оних млађих из доњег, који би безуспешно целе зиме покушавали да освоје противнички терен, па макар и само за један велики одмор.

Плави и ја смо увек били у првим редовима, раме уз раме, док нас је на зиду редовно дочекивао мој стари поверилац Матић.

Већ у другом разреду, Плави више није био једини. Знао сам мало, а из неког разлога кући нисам помињао са ким се дружим и распитивао се о томе, али сваке године све је више деце налик Плавом похађало нашу школу. До времена када смо кренули у четврти разред, било их је довољно за пуна три одељења првака.

Плашт игнорисања којим их је цела школа покрила је био апсурдан. Тек понеки спорадични протест родитеља је подсећао да људи знају да су они ту. Све је то тада пролазило преко моје главе. Можда сам и ја затварао очи, али у другом смеру. Нека чудна тишина је обавијала школу тих последњих пар месеци. А ја сам, ето, највише бринуо што ће ускоро бити петак, а никада нисам заузео горње двориште.

Тог јутра смо се спремали да одемо на село. Када сам устао затекао сам родитеље пред телевизором. На вестима су јавили да су од синоћ сви путеви и прилази граду непроходни и да се саветује људима да остану код куће. Без даха сам дотрчао до прозора и широм размакао завесе. Падао је снег. На први мај.

Школа је била затворена за празнике, али сам се ипак налазио пред њом. Плави ми је јавио да га чекам и убрзо је провирио из рупе у огради.

Двориште је било сабласно под пуним месецом. Видело се као по дану, а тежак, влажан снег који је тек малопре престао да пада је нетакнут, покривао све. Из сенки испод дрвећа искорачише и остали. Били су ту сви његови. Нешто трећака, гомила другака и наравно,

највише првака. Нико није проговарао, као ни иначе. Крв ми се ледила од њихових погледа.

“Ој штрумпови! Ууујааа! Где сте се сакрили?” глас је допирао из горњег дворишта. Матић.

“Ту смо.“ Плави дође до степеница.

“Ово сте ви закували, а? Волите кад је хладно? Е па, најешћете се снега. На уши има да вам излази.“ Звизну, и до ограда приђоше и остали. Није их било много, али препознао сам све најгоре пропалитете школе. Чак и неке осмаке. *Ушћи си ме ѿо увалио, Плави?*

“Знаш правила“, настави Матић, “почињемо са зида, наше је горње двориште, али ако не кренете на нас, доћи ћемо вам доле. И нема после кукања мамама, јасно?”

“Пуно причаш. Десет минута за припрему муниције, ок?”

Матић само одмахну руком.

“Јеси ти луд? Угазиће нас! И још си довео ову клинчадију са собом.“

“Доста је било, Дикси. Време се мења, осећам то. Нећу да се стидим и трпим због онога што сам. А ако нас не прихватају, дођавола са свима њима.“

“Они нису желели да дођеш“, додаде. Осврнух се према плавцима који су ме стрелали очима. “Ти си једни који ме икада био добар према мени, и зато сам хтео да видиш ово. Али можда је боље да не учествујеш.“

“Не сери. А ко ће да попије све оне грудве теби намењене?“ Трудио сам се да ми глас не задрхти. Лицем му се рашири кез. Покупи снег са земље, тапну га једанпут другом руком и пружи ми грудву. Била је савршено округла, лака и прекривна слојем леда. Клинци су већ правили гомилице наслагане као ђулад.

Прва грудва је опалила Плавог у врат непун минут касније. За њом су уследиле десетине. *Нисам ни мислио да ће итраћи фер.*

Клинци се нису дали омести, и уследила је контра. Њихове ледењаре су са хируршком прецизношћу скидале једног по једног противника са ограда на зиду, све док се они нису потпуно повукли.

“Напред!“ викну Плави. Јурну ка степеницама праћен осталима. Скоро се успео, када се на врху степеница појави Матић са неком мотком у рукама.

“Е вала нећеш!“ замахну и тресну Плавог посред чела. Овај се занесе, а онда стумба низ степенице. На степеницама су се појавили и остали, свако са по нечим тешким и тупим у рукама. Клинци узмакоше.

“Ово смо требали одавно да урадимо.“

Поклопи га громада снега.

“Шта који мој...?”

Разлистали кестен изнад нас је отресао грану оптерећену наносом као куче изашло из воде. Још једна комадина паде на Матића. Ова је дошла са друге гране. Хитнута. Трећа га обори на колена. После четврте и пете, из смета је вирила само рука која је још увек грчевито стезала мотку.

Не знам да ли су то одувек умели да раде, или се моћ јављала услед њихове бројчаности и мржње. Претпостављам да то нису показивали јер нису желели да постану предмет експеримената. Или су можда управо били плод неког... Једно је било сигурно, ово је био... тек почетак.

Притрчао сам Плавом. Чело му је било обливено крвљу али се смејао на сав глас. Из ведрога неба се на двориште сјури вихор оштрог снега, и удари право у горње двориште. Киша грудви и наноса са дрвећа заплусну групу несрећника који су се сада једва видели. Плави нареди покрет и сви се опет упутише горе. Ја их нисам пратио. Ово више није била моја битка.

То је био последњи пут да сам видео Плавог. Неколико дана после тога, поново је почела школа, али никог од њих није више било на часовима.“

На вестима јављају да се борбе интензивирају. Spreма се трећи круг мобилизације. Овога пута ме неће мимоићи.

Надам се да ћу поново видети Плавог. Надам се да ће ме се мој друг сетити.

Иако се више не боримо на истој страни дворишта.